

TEORETSKE OSNOVE LIZINGA I NJEGOVA PRIMJENA NA PROSTORU BOSNE I
HERCEGOVINE

Arnela Čatak

Sažetak: *Ako u današnje vrijeme želimo poslovati na savremen način, jedno od osnovnih pitanja koje postavi svaki generalni menadžer zajedno sa upravnim odborom kompanije je kako obezbijediti sredstva za nesmetano poslovanje, a da se pri tome ne ugroze likvidnost i solventnost preduzeća. Često je iz redovnog poslovanja jako teško obezbijediti finansijska sredstva, pa se ista pokušavaju pribaviti i iz drugih izvora kao što su kratkoročni i dugoročni izvori finansiranja, kao i iz nekih od specifičnih oblika. Jedan od specifičnih oblika jeste i finansiranje putem lizinga. Riječ lizing (eng. leasing) je engleskog porijekla koja potiče od imenice „lease“ što bi značilo zakup ili najam. Lizing je u današnjem savremenom poslovanju složen, samostalan, računovodstveni i pravni posao. Kod lizing finansiranja su uvijek tri subjekta u igri: dobavljač opreme ili prodavac, lizing društvo (davalac lizinga) i primalac lizinga (korisnik predmetna lizinga). Nabavka osnovnih sredstava putem lizinga u odnosu na njihovu kupovinu daje primaocu lizinga određene prednosti, ali ponekad može imati i negativan efekat za poslovanje.*

Kao što je već pomenuto, u radu će biti dat kratak osvrt na kratkoročne i dugoročne izvore finansiranja, pojam lizinga, njegovu praktičnu primjenu, analizu boniteta klijenta i procjenu rizika, te prednosti i nedostatke lizinga.

Ključne riječi: *lizing, operativni lizing, finansijski rizik, bonitet klijenta, rizik*

THEORETICAL FRAMEWORK OF LEASING AND ITS APPLIANCE IN THE ARE
OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Abstract: *If we want to make modern business, one of the basic questions asked by every general manager and the board of directors is how to provide means for undisturbed business without jeopardizing liquidity and solvency of the enterprise. Regular business often has difficulties in providing financial resources and therefore some other means are used to achieve this aim. Long and short-term financial resources and some specific forms are used. One of specific forms is financing by leasing. Word “leasing” comes from English noun “lease” which means to rent or hire. Nowadays, leasing is complex, accounting and legal work. Leasing financing includes three subjects: equipment supplier or seller, leasing community (lessor) and user of leasing (lessee). Purchasing elementary means via leasing compared to buying them gives the lessee certain advantage although it can have negative effects on business.*

As it has already been mentoned before, this paper will provide an overview of short and long-term financial resources, leasing, its practical implementation, client’s worthiness analysis, measuring the risk and advantages and disadvantages of leasing.

Key words: *leasing, operational leasing, financial leasing, client’s worthiness, risk*

1. IZVORI FINANSIRANJA

1.1. KRATKOROČNI IZVORI FINANSIRANJA

Kratkoročni izvori finansiranja se najčešće koriste za obrtna sredstva preduzeća, a rjeđe za nabavku osnovnih sredstava (ali ima i takvih slučajeva u praksi) i obično se pribavljaju od domaćih banaka u obliku kredita. U okviru kratkoročnog pribavljanja sredstava postoje sljedeći krediti: eskontni krediti, over draft krediti, metod kreditnih računa, kreditne linije, revolving kreditne linije, revolving krediti, faktoring, superkratkoročni kredit, mostni krediti.¹¹⁶

Pored navedenih kredita, u praksi se koriste i drugi krediti, koji se odobravaju kada banka dobije kolateral, tj. obezbjeđenje kredita, kako bi se osigurala u slučaju da kredit ne bude vraćen. U ove kredite ubrajamo: hipotekarni, lombardni, rambursni, kredit po tekućem računu, krediti po osnovu akcepta, avala i garancija banke.

1.2. DUGOROČNI IZVORI FINANSIRANJA

Pored navedenih kratkoročnih izvora, preduzeće može obezbijediti sredstva i putem dugoročnih izvora finansiranja u koje ubrajamo: dugoročne hipotekarne kredite, obveznice, obične akcije, preferencijalne akcije, konvertibilne hartije od vrijednosti, varante za kupovinu običnih akcija, opcije za kupovinu običnih akcija i lizing. *Lizing* je specifičan vid nabavljanja osnovnih sredstava potrebnih preduzeću za vršenje djelatnosti i ostvarivanje prihoda. Lizing finansiranje se odobrava na rok od dvije do pet godina i zbog toga pripada grupi dugoročnih izvora finansiranja.

U nastavku ovog rada će biti detaljnije obrađen problem lizinga sa njegovom praktičnom primjenom na području Bosne i Herecegovine.

2. LIZING – RAZVOJ I PRIMJENA

Riječ *lizing* (eng. leasing) je engleskog porijekla koja potiče od imenice „lease“ što bi značilo zakup ili najam. Prva praktična primjena lizinga desila se u starom Vavilonu 2000 g. p.n.e., gdje se vršila jedna vrsta iznajmljivanja za čamce i stoku. Prvi teoretski pisani tragovi su pronađeni u rimskim pravnim spisima.

U Evropi lizing biva prihvaćen tek polovinom XX vijeka u razvijenim zemljama. Koncept finansijskog lizinga je u zemljama Afrike, Azije i Južne Amerike sedamdesetih godina prihvaćen kao koncept nabavke sredstava. Oko osamdesetih godina prošloga vijeka bilježi se širenje lizinga na svjetskom nivou. Na prostoru bivše Jugoslavije lizing poslovi se pojavljuju za nabavku elektronskih računara i željezničkih cisterni sedamdesetih godina XX vijeka. Brz tehničko-tehnološki razvoj uticao je na nastanak složenih i skupih proizvoda koje je trebalo da nađu put do kupca, što je dovelo do iznalaženja novih vidova finansiranja, a jedan novi vid finansiranja upravo je bio zakup ili najam sredstava (opreme, vozila, mašina, zgrada, poslovnih prostora i zemljišta i dr.).

2.1. PRINCIPI I POSLOVI LIZINGA

Lizing je u današnjem savremenom poslovanju složen, samostalan, računovodstveni i pravni posao. Kod lizing finansiranja su uvijek tri subjekta u igri:

- Dobavljač opreme ili prodavac

¹¹⁶ Muratović, H., *Poslovno bankarstvo, VŠ Primus, Gradiška, 2013. god., str. 329.*

- Lizing društvo (davalac lizinga)
- Primalac lizinga (korisnik predmetna lizinga)

Prodavac ili dobavljač opreme je najčešće pravno lice (društvo) registrovano za obavljanje poslova. Vršiti djelatnost prodaje za koje je registrovano kod Osnovnog suda, posjeduje matični broj, poreski broj kao i PDV broj (tj. registrovan je u registru obveznika indirektnih poreza Bosne i Hercegovine). Vrlo rijetki slučajevi su da je dobavljač opreme ili sredstva iz inostranstva, tj. van granica Bosne i Hercegovine, jer je za lizing društvo prevelik rizik plaćanje dobavljaču van granica države u kojoj posluje (ovdje se radi o tzv. kros-over¹¹⁷ finansiranju i on se odobrava isključivo poznatim i dobro bonitetnim klijentima).

Lizing društvo ili lizing kompanija je registrovana kod Suda za vršenje lizing poslova ili najma. Postoji Zakon o lizingu u Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine. Primalac lizinga ili korisnik predmeta lizinga je fizičko ili pravno lice koje na osnovu ugovora o lizingu stiče pravo da koristi lizing sredstvo.

Poslovi lizinga se mogu definisati kao pisani ugovor između dvije strane: lizing društva (davalac lizinga) i korisnik lizinga (primalac lizinga). U ovom aranžmanu, prvi korak je da primalac lizinga sam bira sredstvo koje mu je potrebno (vozilo, mašinu, opremu...) kod prodavca. Sam dogovora osobine sredstva i cijenu. Nakon definisanja cijene, sa pisanom ponudom od dobavljača se obraća lizing društvu sa zahtjevom za lizing ponudu na željeni rok otplate (u Bosni i Hercegovini je to od dvije do pet godina). Nakon odobrenja finansiranja od strane lizing društva, lizing društvo plaća dobavljaču cijenu sredstva ili opreme, a primalac lizinga je dužan da plaća mjesečnu ratu davaocu lizinga po osnovu potpisanog ugovora između njih (davalac i primalac lizinga). Rad lizing društava u BIH je definisan Zakonom o lizingu i pod nadzorom je Agencije za bankarstvo FBIH i Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

2.2. VRSTE I PODJELA LIZINGA

U praksi su poznate dvije podjele lizinga na:

- Finansijski lizing,
- Operativni lizing.

2.2.1. FINANSIJSKI LIZING

Najčešći oblik lizing finansiranja u BIH je finansijski lizing. Tu vrstu finansiranja koriste kako fizička, tako i pravna lica (firme, kompanije). Prvi korak da bi se uopšte došlo do potpisivanja ugovora o finansijkom lizingu između davaoca lizinga i primaoca je da primalac sam bira lizing sredstvo koje mu je potrebno (motorno vozilo, kamion, radne mašine itd.) kod domaćih dobavljača. Primalac lizinga dogovara osobine sredstva (predmet lizinga) i cijenu. Predmet lizinga davalac lizinga (vlasnik lizing sredstva) daje na korišćenje primaocu lizinga (korisniku lizinga), gdje ovaj kroz poslovanje, tj. njegovim korišćenjem stiče prihod iz kojeg može plaćati ratu lizinga i da izvršava ugovorenu obvezu prema lizing društvu. Predmet lizinga ostaje u pravnom vlasništvu davaoca lizinga, ali se predmet lizinga vodi knjigovodstveno kod primaoca lizinga i on njime raspolaže, s tim da ga ne može pravno otuđiti ili prodati zato što nije vlasnik.

Zadnjom otplaćenom ratom prema lizing društvu, primalac lizinga stiče pravni osnov da postane vlasnik sredstva. Nakon pravnog prepisivanja sredstva na sebe, sada već bivši korisnik lizinga, stiče pravo prometovanja sredstvom bez ograničenja. Ako je primalac lizinga pravno lice, a nabavilo je npr. mašinu ili motorno vozilo, onda isto knjiži kao osnovno sredstvo i takođe

¹¹⁷Kros-over finansiranje je lizing finansiranje preko granice na način da je davalac lizinga u jednoj državi, a dobavljač lizing sredstva u drugoj državi

kao obavezu prema lizing društvu. Jednostavno rečeno, finansijski lizing je takvo finansiranje gdje korisnik lizinga sa otplatom zadnje rate postaje vlasnik lizing sredstva.

2.2.2. OPERATIVNI LIZING

Druga vrsta lizinga je operativni lizing koji predstavlja jednu vrstu davanja opreme u najam. Njegova priroda je takva da primalac lizinga za dogovorenu opremu (obično su to mašine, autobusi, motorna vozila itd.) plaća tzv. akontaciju najma i određuje se buduća vrijednost lizing sredstva. Operativni lizing daje mogućnost korisniku lizinga da nakon isteka ugovora predmet lizinga vrati ili obnovi za novi ugovor (moderniji predmet lizinga). Rok otplate u operativnom lizingu u Bosni i Hercegovini je optimalno tri godine, a četiri maksimalno, takvo je pravilo i u EU. Zašto je to tako? Razlog je jednostavan, zbog zastarijevanja opreme i dolaska novih, istih ili sličnih proizvoda, lizing društvo neće biti u mogućnosti da dalje proda vraćeni predmet lizinga koji je bio finansiran putem operativnog lizinga. Kod operativnog lizinga, lizing društvo kupuje lizing sredstvo i daje ga na korišćenje primaocu lizinga na ugovorom definisani rok (obično je to tri godine). Ako je u pitanju duži period, lizing gubi smisao i veći je rizik poslovanja za lizing društvo.

Naglašavam da u Bosni i Hercegovini ne postoji operativni lizing fizičkih lica. Pored gore navedene, postoji i sljedeća podjela lizinga: prema osobinama predmeta lizinga, prema trajanju lizinga, prema broju angažovanih lica itd.

Interesantno je napomenuti da u Bosni i Hercegovini, na relativno malom tržištu postoji sedam lizing društva i to:

1. Raiffeisen lizing d.o.o. – sa sjedištem u Sarajevu (FBiH),
2. VB Leasing d.o.o. – sa sjedištem u Sarajevu (FBiH),
3. UniCredit Leasing d.o.o. – sa sjedištem u Sarajevu (FBiH),
4. S-leasing d.o.o. – sa sjedištem u Sarajevu (FBiH),
5. ASA Aleasing d.o.o. – sa sjedištem u Sarajevu (FBiH),
6. Porsche leasing d.o.o. – sa sjedištem u Sarajevu (FBiH),
7. Hypo Alpe Adria Leasing – sa sjedištem u Banjoj Luci (RS).¹¹⁸

Kao što se može primijetiti iz predočenog, šest lizing društava je sa centralama u Sarajevu (FBiH), a samo jedno je registrovano u Republici Srpskoj u Banjoj Luci i radi se o Hypo Alpe Adria leasing d.o.o. Svaka od centrala djeluje i vrši uslugu prodaje lizinga na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine preko svojih filijala ili tzv. podružnica. U svim većim gradovima u Bosni i Hercegovini može se naći podružnica svake lizing kuće koja radi. Razlog je jednostavan, cilj je približiti lizing prodaju stanovništvu, a to se najbolje radi kada ste na terenu i u neposrednom kontaktu sa stanovništvom. Na ovim prostorima lizing kao novi način finansiranja nije poznat široj javnosti, jer je do 2003. godine jedini način finansiranja, za stanovništvo bio kredit. U BiH se 2003. godine osnivaju prva lizing društva, od kojih su Raiffeisen leasing, Unicredit leasing i VB leasing. Kasnije se osnivaju Hypo Alpe Adria Leasing, S-leasing, NLB Leasing i ASA Aleasing.

Lizing društva obično osnivaju banke, što se može zaključiti iz korijena njihovog naziva, Hypo Alpe Adria Leasing je vezan za Hypo Alpe Adria banku, S-leasing je vezan za Špar Kase banku, Raiffeisen lizing za Raiffeisen banku. Lizing kuće, kao i banke, nabavljaju novac, tj. kupuju ga svjetskom tržištu i za uvećanu vrijednost (kamatu) plasiraju stanovništvu i privredi.

¹¹⁸Od oktobra 2016. ove godine, Hypo Alpe Adria banka (koja je osnovala gore navedeni lizing) posluje pod novim imenom Addiko bank.

Zato na ponudama za finansiranje koje se dobiju od lizing kuće stoji klauzula da je kamata vezana za EURIBOR ili LIBOR.

2.3. PREDMET LIZING FINANSIRANJA

Predmet lizing finansiranja su najčešće sva pokretna, a rjeđe nepokretna imovina. Pod pokretnom imovinom podrazumijeva se:

- oprema (pogon ili linija za proizvodnju npr. kekisa, specijalne CNC mašine u metalnoj industriji, računarska oprema i sl.),
- mašine (bageri, rovokopači, valjci i sve druge specijalne mašine u građevinarstvu i industriji),
- motorna vozila (putnička motorna vozila, teretna i dostavna vozila, kamioni, prikolice, autobusi itd.).

Lizing društva smatraju svojim prednostima upravo finansiranje bez žiranata, kratko vrijeme obrade zahtjeva, ponudu lizing finansiranja koja je urađena po mjeri primaoca lizinga, te fleksibilno učešće i rok trajanja lizing ugovora.

2.4. PRAKTIČNI PRIKAZ PRIMJENE LIZINGA NA FIZIČKO LICE U BOSNI I HERCEGOVINI

Kao što je ranije napomenuto, prvi korak u lizing finansiranju je da budući primalac lizinga odabere lizing sredstvo kod domaćih ovlašćenih dobavljača (u ovom primjeru motorno vozilo). Uopšteno, vozila i mašine čine preko 80% portfolija finansiranja lizinga, tj. strukture finansiranja.

Pomenuto je i da korisnik lizinga sam bira sredstvo kod domaćih dobavljača. U ovom konkretnom primjeru, nabavlja se *putničko vozilo* kod domaćeg ovlašćenog trgovca motornih vozila. Navodimo ponudu sa sljedećim podacima: dobavljač u zemlji (u ovom slučaju Verano Motoros d.o.o. iz Banje Luka, ovlašćeni trgovac Pežo motornih vozila), ime i prezime potencijalnog kupca, broj ponude, podaci o vrsti motornog vozila i na kraju najbitniji podatak cijena sredstva koja iznosi bez 28.207,70 KM bez PDV. Ukupna cijena sa PDV je 33.003,01 KM.

Prikazaćemo ponude za finansiranje putem finansijskog lizinga samo dvije lizing kuće i to:

1. Unicredit leasing podružnica Banja Luka i
2. Raiffeisen leasing podružnica Banja Luka

Na sljedećim stranicama prikazaćemo ponude lizing kuća na rok otplate od 60 mjeseci sa učešćem od 10%. Iz obje gore prikazane ponude za finansijski lizing možemo vidjeti sljedeće:

Opis	Unicredit leasing	Raiffeisen leasing
Bruto nabavna vrijednost predmeta lizinga (KM)	33.003,01	33.003,01
Neto nabavna vrijednost (KM)	28.207,70	28.207,70
Učešće	10% ili 2820,78 KM	10% ili 2820,78 KM
Netto iznos finansiranja (KM)	25.386,93	25.386,93
Nominalna kamtna stopa (%)	6,50	6,50
Efektivna kamana stopa (%)	8,49	8,57
Iznos mjesečne rate (KM)	496,72	496,72
Broj rata-mjeseci	60	60
Troškovi obrade zahtjeva (KM)	297,03	282,17

Ukupno plaćanje pri zaključenju ugovora	8.663,90	8.649,03
--	-----------------	-----------------

Tabela 1. Komparativni prikaz uslova finansiranja između Unicredit Leasing Raiffeisen Leasing za period otplate od 60 mjeseci sa učešćem od 10%

Možemo zaključiti da je mjesečna rata ista kod obje lizing kuće na period otplate od 60 mjeseci, samo je prvo plaćanje prije zaključenja ugovora povoljnije kod Raiffesien leasinga zbog nešto nižih troškova obrade lizinga. Inače, ti troškovi obrade lizinga se kreću do 2% i njih lizing kuća može korigovati zavisno od visine finansiranja, količine sredstava koji se nabavljaju (npr. ako se nabavljaju dva ili više vozila, moguće je sniženje troškova obrade). Od tih troškova obrade koji se uplaćuju zajedno sa učešćem lizing kuća pokriva svoje tekuće troškove.

Iz gore navedenog vidimo da je Raiffeisen nešto povoljniji. Lizing kuća nakon ovih ponuda koje je prezentovala klijentu, istog još mora informisati da mimo gore navedenog prvog plaćanja u iznosu od 8.649,03 KM ima trošak upisa u Registar zaloga Bosne i Hercegovine koji su 5,00 KM kao i obavezu da osigura lizing sredstvo sa potpunim kasko osiguranjem. Trošak registracije ide na teret primaoca lizinga. Bitno je napomenuti da lizing sredstvo koje se uzima putem finansijskog lizinga mora biti kasko osigurano sve vrijeme trajanja lizing finansiranja.

2.5. PRIMJER FINANSIJSKOG LIZINGA U SLUČAJU PRAVNOG LICA

Nabavka osnovnog sredstva za preduzeće slična je u postupku kao nabavka motornog vozila za fizičko lice u pogledu procedure, koja je u principu ista, samo ovdje se kao korisnik lizinga pojavljuje pravno lice. Razlika je u pripremi dokumentacije za pravno lice i naravno cijeni osnovnih sredstava koja su po pravilu mnogo viša nego kada lizing sredstvo nabavlja fizičko lice. Razlog je jednostavan, radi o osnovnim sredstvima za rad koji služe za obavljanje djelatnosti (a to su mašine, postrojenja, teretni kamioni, autobusi i sl.).

Uzećemo primjer nabavke teretnog motornog vozila, Iveco Trakker kamiona čija je cijena bez PDV 188.483,34KM i PDV (17%) je 32.042,17 KM, što daje ukupnu cijenu kamiona od 220.525,50 KM. Kod pravnih lica cijena koja se plaća dobavljaču je sa PDV, ali je po Zakonu o PDV za teretna i dostavna vozila, (ovo vozilo iz primjera to i jeste), PDV za preduzeće je odbitna stavka, tj. odbija se tako da se pri nekim kalkulacijama barata samo cijenom bez PDV. Iz obje gore prikazane ponude za finansijski lizing možemo vidjeti sledeće:

Opis	Unicredit leasing	Raiffeisen leasing
Bruto nabavna vrijednost predmeta lizinga (KM)	220.525,50	220.525,50
Neto nabavna vrijednost (KM)	188.483,34	188.483,34
Učešće	10% ili 18.848,33 KM	10% ili 18.848,33 KM
Netto iznos finansiranja (KM)	169.635,00	169.635,00
Nominalna kamtna stopa (%)	5,90	5,35
Efektivna kamana stopa (%)	7,71	6,87
Iznos mjesečne rate (KM)	3.271,63	3.228,49
Broj rata-mjeseci	60	60
Troškovi obrade zahtjeva (KM)	1.984,74	1.190,85
(A) -Ukupno plaćanje pri zaključenju ugovora (KM)	57.407,95	56.173,98
(B)- Iznos mjesečne rate x broj rata (KM)	196.297,80	193.709,40
Ukupan iznos koji korisnik lizinga	253.705,75	249.883,38

plati na kraju isteka ugovora (A+B) KM		
---	--	--

Tabela 2. Komparativni prikaz uslova finansiranja između Unicredit Leasingi Raiffeisen leasing za period otplate od 60 mjeseci sa učešćem od 10% za isto osnovno sredstvo kamion Iveco Trakker

Iz tabele jasno možemo vidjeti da je u ovom slučaju Raiffesen leasing sa svojom ponudom za finansiranje predmeta lizinga povoljniji od Unicredit leasing. Na kraju isteka ugovora, korisnik lizinga u ovom primjeru, ako bi se odlučio na finansiranje putem Raiffeisen leasinga, platiće 3.822,37 KM manje za potpuno isto lizing sredstvo. Ako preračunamo na godišnjem nivou, svake godine je uštedio 764,47 KM u odnosu na Unicredit leasing. Razlog zašto je Raiffeisen leasing povoljniji je niža nominalna kamatna stopa i efektivna kamatna stopa u odnosu na konkurentsku lizing kuću.

2.6. ANALIZA BONITETA KLIJENTA I PROCJENA RIZIKA (KOEFIČIJENTI)

Da bi zahtjev klijenta bio odobren, u procesu analize njegovog boniteta prikazaćemo nekoliko formula kako se izračunavaju koeficijenti, koje sektor za procjenu rizika sa posebnom pažnjom analizira, jer u velikoj mjeri tačno matematički pokazuje kako preduzeće posluje i jasni su indikator stanja u preduzeću. **Najčešći koeficijenti** koje sektor za procjenu rizik posmatra su:

- koeficijent tekuće likvidnosti I = $\text{Kratkoročna potraživanja} / \text{Kratkoročne obaveze}$;
- koeficijent tekuće ubrzane likvidnosti II = $(\text{Tekuća aktiva} - \text{Zalihe}) / \text{Tekuća pasiva}$;
- prosječan period dana naplate potraživanja od kupaca = $365 / (\text{Prihodi od prodaje} / \text{Potraživanja})$
- udio kapitala u aktivni (leverage)% = $\text{Ukupni kapital} / \text{Ukupna aktiva} (\%)$
- koeficijent finansijske stabilnosti = $(\text{Stalna sredstva} + \text{Zalihe}) / (\text{Dugoročne obaveze} + \text{Kapital})$
- Faktor zaduženosti = $\text{Ukupne obaveze} / (\text{Dobit} + \text{Amortizacija})$
- Cash Flow = $\text{Dobit} + \text{Amortizacija}$

Nakon obavljene analize boniteta klijenta, sektor za procjenu rizika daje svoje mišljenje, u slučaju da je pozitivno, aplikacija ide na potpis direktoru društva i direktoru prodaje. Poslije svih potpisa ovlašćenih osoba lizing društva dobija se dozvola za izradu ugovora o finansijskom lizingu prema ponudi dobavljača lizing sredstva. Sve dok korisnik lizinga ne otplati i zadnju ratu po ugovoru o finansijskom lizingu, nije vlasnik lizing sredstva. Nakon otplate zadnje rate korisnik lizinga postaje vlasnik lizing sredstva. Samo vlasnik sredstva može vršiti prodaju istog.

2.7. PREDNOSTI I NEDOSTACI LIZINGA

Nabavka osnovnih sredstava putem lizinga u odnosu na njihovu kupovinu daje primaocu lizinga određene prednosti ali ponekad može imati i negativan efekat za poslovanje. Prednosti lizinga su:

- sa lizingom osnovnih sredstava zakupljuje se njihova ukupna vrijednost,¹¹⁹

¹¹⁹ Krasulja, D., Ivanišević, M., *Poslovne finansije, Ekonomski fakultet Beograd, Beograd, 2007. god., str. 412*

- u slučaju reorganizacije preduzeća (pripajanja ili konsolidacije) sredstva pod zakupom ostaju i ne mogu ući u masu planiranu za vraćanje duga,
- pomoću lizinga se izbjegava zastarijevanje osnovnih sredstava posebno kod operativnog lizinga koje će biti vraćeno davaocu lizinga nakon isteka ugovorenog roka,
- korisnik lizinga može sam razviti tehnike i tehnologije u proizvodnji vlastitog proizvoda što ga čini konkurentnim na tržištu,¹²⁰
- predmet finansiranja je sam instrument obezbjeđenja bez žiranata (npr. ako se uzima automobil, taj isti automobil je instrument obezbjeđenja tj. kolateral),
- PDV je neutralna stavka u slučajevima finansiranja fiksne aktive (za pravna lica koji su u sistemu PDV),
- PDV se obračunava i plaća unaprijed – kod finansijskog lizinga,
- PDV se obračunava i plaća kroz lizing najamnine u toku operativnog lizinga (najma),
- plaćanje osnovnog sredstva se vrši direktno dobavljaču,
- namjena korišćenja osnovnog sredstva je transparentna jer se pri aktiviranju ugovora potpisuje zapisnik o primopredaji lizing sredstva,
- u toku analize boniteta klijenta, ako je upitno njegovo pozitivno odobrenje finansiranja zbog slabijeg boniteta iz bilo kojih razloga, klijent može, da bi smanjio rizik po lizing kuću, povećati inicijalno učešće što će biti dovoljno za njegovo odobrenje,
- korisnik lizinga može sam da prilagođava ratu lizinga i rok otplate – fleksibilnost,
- brza i jednostavna procedura odobrenja finansiranja (u roku od 24 h).

Negativne strane lizinga su:

- u slučaju nedostatka obrtnih sredstva, korisnik lizinga da bi došao do istih na brz način, npr. prodajom nekih osnovnih sredstava to ne može učiniti kada je osnovno sredstvo istovremeno i lizing sredstvo jer nije u njegovom vlasništvu,
- još jedna nepovoljnost za korisnika lizinga je ta što su troškovi za naknadu viši od kupovine opreme putem dugoročnog zaduživanja (kredita),
- Fizičko ili pravno lice mora imati određen iznos novčanih sredstva da bi ušlo u lizing aranžman.

ZAKLJUČAK

Uzimajući u obzir sve potrebne faktore koji su neophodni za uspješno i normalno poslovanje preduzeća u Bosni i Hercegovini, kao i zadovoljenje potreba fizičkih lica gdje zaključujemo da je za to potreban novac, tj. finansijska sredstva, ta finansijska sredstva se mogu obezbijediti na različite načine od kojih ubrajamo sljedeće: iz redovne poslovne aktivnosti (ostvarivanjem profita) i putem zaduživanja kod banaka ili lizing društava.

¹²⁰ Rodić, J., Filipović, M., *Poslovne finansije, Beogradska poslovna škola, Beograd, 2010 . god., str. 242*

Na osnovu svega prethodnog navedenog, zaključujemo da je lizing finansiranje za tržišne uslove kao što su trenutno u Bosni i Hercegovini veoma prihvatljivo za potencijalne korisnike iz tri razloga, a to su:

1. Brz je, tj. vrlo je kratak rok od podnošenja zahtjeva za finansiranje do početka korišćenja lizing sredstva (najčešće je to pokretno sredstvo automobil, kamion, radna mašina). Lizing je sigurno skuplje finansiranje u nekoj konačnoj računici od kredita, ali je mnogo brže od njega. Ta brzina odgovara mnogim privrednicima jer brže dolaze u posjed lizing sredstava i uključuje se u privredne tokove, pa su spremni da za to i plate višu cijenu.
2. Osiguranje finansiranja je dovoljno samo lizing sredstvo koje se daje u zakup i nema drugih vidova osiguranja (žiranata, hipoteke i sl.), dok se kod kredita traži za isti iznos finansiranja sudužnik, žirant ili hipoteka.
3. Fleksibilnost, jedna od veoma popularnih osobina lizinga gdje klijent sam sebi može odrediti ratu lizinga prema svojim mogućnostima na način da povećanjem učešća (ako ima novčanih sredstava) smanjuje ratu lizinga. To nije moguće kod klasičnog kredita.

LITERATURA

1. Krasulja, D., Ivanišević, M., *Poslovne finansije*, Ekonomski fakultet Beograd, Beograd, 2007.
2. Kumalić, J., *Poslovne finansije*, Ekonomski fakultet univerziteta u Bihaću, Bihać, 2007.
3. Muratović, H., *Poslovno bankarstvo*, VŠ Primus, Gradiška, 2013.
4. Rodić, J., Filipović, M., *Poslovne finansije*, Beogradska poslovna škola, Visoka škola strukovnih studija Beograd, Beograd, 2010. god.
5. Stajčić, Tomislav I., Kutić, Jelena T., *Poslovne finansije*, Banja Luka, 2010.
6. Vukasović, D., Pešević, S., *Poslovna analiza*, Nezavisni univerzitet Banja Luka, Banja Luka, 2015.
7. Vuksanović, D., Pešević, S., *Osnove računovodstva*, NUBL, Banja Luka, 2014.
8. Zakon o lizingu, „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 85, 2008.